

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА ПОРІВНЯЛЬНОГО
ПРАВознавства**

МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ

**Методичні матеріали
до семінарських занять та самостійної роботи
для студентів магістрів**

Ужгород – 2024

Розробник:

Петрецька Наталія Іванівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ».

Рецензенти:

Булеца С.Б. - д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ».

Переш І.Є. - к.ю.н., доцент, завідувач кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ».

МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ

**Методичні матеріали
до семінарських занять та самостійної роботи
для студентів магістрів**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол №8 від «19» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії _____ Черевко П.П.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	5
ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ	
НАВЧАННЯ.....	6
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
«МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ».	12
ЗАВДАННЯ ПИСЬМОВЕ -ЕСЕ.....	15
ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНЕ	16
ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ	19
ПИТАННЯ НА ІСПИТ	21
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ	
ДИСЦИПЛІНИ.....	23

ПЕРЕДМОВА

Правотворчість як категорія науки конституційного права має комплексний характер. А методологія в широкому розумінні визначає місце науки у системі знань, відображає стан предмета в суспільному житті, роль, суспільне призначення науки та її предмета, сутність науки, що полягає в її предметі, її логіку як систему закономірностей науки, систему наукових категорій, методи та методики науки і практичної діяльності в предметних межах. Отже, конституція, конституціоналізм, фундаментальні цінності, демократія, конституційний лад, правотворча діяльність та компетенція уповноважених органів та посадових осіб проявляється в змісті правових актів, що вони видають тощо – все це категорії та явища, які піддаються об'єктивному вивченню та аналізу після того як за допомогою використання свідомості, мислення та досвіду їх створено у реальності.

Методологію конституційної науки у навчальній літературі, як правило, розглядають двояко: як сукупність певних елементів (принципів, прийомів та способів) пізнання і дослідження конституційно-правових явищ та процесів; як сукупність знань, вчень (теорію) про пізнавальні та дослідницькі засоби конституційної науки та їх застосування. Методологія конституційного права містить три принципові складові:

- аналіз потреб суб'єкта теоретичної та практичної діяльності;
- вивчення способів досягнення істинного знання;
- дослідження ефективних способів використання істинного знання на практиці.

Навчальна дисципліна охоплює такі теми як: методологія правознавства та методологія права в контексті формування системи правових цінностей, де розкриваються поняття «методології» та «помилки», методологічні підходи до розуміння поняття правових цінностей та ін.; правотворчість та правозастосування; конституційна правотворчість та верховенство природи Конституції: властивості та охорона; конституційність нормативно-правових актів; законотворчість та законодавчі процедури, конституційно-правові засади участі громадян у законодавчому процесі; а також правотворча діяльність президента України, органів виконавчої влади; муніципальна правотворчість.

Дисципліна вивчається на першому курсі магістратури (п'ятого року навчання) юридичного факультету, що підходить до освоєння та закріплення матеріалу студентами, які здобули базові знання з правничих дисциплін і здатні здійснювати методологічний аналіз та виконувати методологічну роботу з даного курсу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-1);
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-3)
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-6);
- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК-7);
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). (ЗК-8);
- Здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК-9).

Спеціальні компетентності спеціальності:

- Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (СК-1);
- Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України (СК-2);
- Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію. (СК-6);
- Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного

- позасудового розгляду та вирішення правових спорів (СК-8);
- Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності (СК-9);
 - Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів (СК-11);
 - Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією (СК-13);
 - Здатність застосовувати сучасні методології науково-правових досліджень та застосовувати спеціальні методи 9 досліджень у певних галузях юридичної науки (СК-16);
 - Здатність брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях (СК-19).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Методологія правотворчості у конституційному праві**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	ПН 1
Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.	ПН 2
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження	ПН 3
Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	ПН 4
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти	
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи	ПН 6
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання..	ПН 7
Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.	ПН 8
Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.	ПН 10
Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.	ПН 12
Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.	ПН 13
Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.	ПН 14

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; екзамен.

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо. Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Методологія правотворчості у конституційному праві» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед екзаменом тощо.

Аудиторна та самостійна робота студента забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та E-learn за допомогою платформ Google (Google Meet, Classroom тощо).

Система оцінювання результатів навчання студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яке включає:

- поточний контроль, що здійснюється протягом навчання студента під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна кількість балів, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 35 балів);
- модульний контроль, що проводиться після вивчення матеріалу відповідної частини дисципліни – змістового модуля, з врахуванням результатів поточного контролю;
- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Методологія правотворчості у конституційному праві» проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), розв'язування задач, виконання індивідуальних та колективних завдань, тестування тощо.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові та практичні завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

	Поточне оцінювання та самостійна робота					Письмове тестування ТО	Модульна контрольна робота	Сума
M1	T1	T2	T3	T4	T5	Тест1	60	100
	5	5	5	5	5	15		
M2	T6	T7	T8	T9	T10	Тест 2	60	100
	5	5	5	5	5	15		

T1, T2 ... – теми

M1, M2.. - модуль

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	Модуль 2
	Максимальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Практичні (семінарські) заняття	25	25
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	15	15
Модульна контрольна робота	60	60
Разом	100	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для екзамену
90 - 100	A	Відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	Задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 34 балів), повинен до проведення підсумкового контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового контролю не допускається.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми
1.	МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ
2.	ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
3.	ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ
4.	ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮРИДИЧНІ ПОМИЛКИ
5.	КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ
	Тестування
	Модуль 1
6.	КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ
7.	ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ
8.	ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
9.	ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ
10	МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ
	Тестування
	Модуль 2

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,0	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання – 2,1	1-й	1-й
	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	16	4
Самостійна робота	54	80
Вид підсумкового контролю:	Екзамен	
	1	1

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінари)	Проведення екзаменаційних	Проведення семестрових		
1-ий семестр						
Модуль 1.Методологія правотворчості у КП						
Тема 1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ	4	2	2			
Тема 2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	4	2	2			
Тема 3. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	4	2	2			
Тема 4. ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮР ИДИЧНІ ПОМИЛКИ	2	2				
Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ	4	2	2			
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 1	18	10	8			
Тема 6. КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ	4	2	2			
Тема 7. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ	4	2	2			
Тема 8. ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ	4	2	2			
Тема 9. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	3	2	1			
ТЕМА 10. МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ	3	2	1			
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 2	18	10	8			
САМОСТІЙНА РОБОТА	54					
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР	90	20	16			

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семинари)	Проведення екзаменаційних	Проведення семестрових		
1-ий семестр						
Модуль 1. Методологія правотворчості у КП						
Тема 1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ	1	1				
Тема 2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	1	1				
Тема 3. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	1	1				
Тема 4. ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮРИДИЧНІ ПОМИЛКИ	1	1				
Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ	1	1				
Тема 6. КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ	1	1				
Тема 7. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ	1		1			
Тема 8. ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ	1		1			
Тема 9. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	1		1			
ТЕМА 10. МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ	1		1			
САМОСТІЙНА РОБОТА	80					
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР	90	6	4			

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРАВІ»

Т.1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОЗНАВСТВА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ

- 1.Поняття «методології» та «помилки»
- 2.Поняття професійного методологування
- 3.Методологеми правотворчості: категорії, концепти, конструкти, концепція
- 4.Методи наукового пізнання
- 5.Методологічні підходи до розуміння поняття правових цінностей

Завдання:

- 1.Використання методології конституційного права для аналізу потреб суб'єкта теоретичної і практичної діяльності у реалізації конституційного права на визначення і зміну конституційного ладу України (не забувайте використовувати базові методологеми);
- 2.Використання методології конституційного права для вивчення і дослідження ефективних способів досягнення істинного знання щодо розуміння громадянських свобод (не забувайте використовувати базові методологеми);

Т.2. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: СТРУКТУРА І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

- 1.Методологія конституційної науки
- 2.Метод науки конституційного права
- 3.Метод конституційно-правового регулювання
- 4.Теоретико-методологічні та конституційно-правові підходи до визначення поняття конституційного процесу
- 5.Установчий процес в Україні та його стадії

Завдання:

- 1.Устрій конституційно-процесуальних відносин (навести приклади) шляхом аналізу норм Конституції;
- 2.Методологія дослідження конституційного процесу як зовнішнього виразу конституційної діяльності (використовувати методологеми);

Т.3. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

- 1.Правотворча діяльність та нормотворення.
- 2.Поняття та стадії нормотворчого процесу
- 3.Правозастосування

Завдання:

- 1.Методологічний аналіз конституційного права кожного на житло, виходячи із режиму воєнного стану та права ВПО на житло
- 2.Методологічний аналіз конституційного права на безпеку (приклади по кожному її виду)
- 3.Методологічний аналіз права на екологічну безпеку виходячи із принципів права
- 4.Методологічний аналіз права кожного на професійну правничу допомогу (з прикладами)
- 5.Методологічний аналіз конституційних обов'язків за основі базових методологем
- 6.Методологічний аналіз конституційного права на повагу до гідності. Використовуємо методи конституційної науки та правові методи

Т.4. ПРАВОТВОРЧА ТЕХНІКА ТА ЮРИДИЧНІ ПОМИЛКИ

- 1.Правотворча техніка як спосіб здійснення правотворчої діяльності
- 2.Юридичні помилки: поняття, властивості
- 3.Поняття та види правотворчих помилок
- 4.Правозастосовні помилки

Завдання:

- 1.Виробити методологічні основи щодо розробки законопроекту та прийняття закону виходячи із ст. 85 Конституції України, а саме про порядок застосування мов;
2. Виробити методологічні основи щодо розробки законопроекту та прийняття закону виходячи із ст. 85 Конституції України, а саме про правовий режим державного кордону;
- 3.Виробити методологічні основи щодо розробки законопроекту та прийняття закону виходячи із ст. 85 Конституції України, а саме порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України.

Т.5. КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ

- 1.Верховенство природи Конституції: властивості та охорона
2. Правотворчість у конституційному процесі. Поняття конституційної процедури.
3. Поняття та значення конституційної реформи
4. Історія конституційного процесу сучасної Конституції України

Завдання:

- 1.Правоінтерпретаційні помилки щодо недотримання вимог системності при тлумаченні норм закону (обов'язково з прикладами)
- 2.Універсальні конституційні принципи та цінності як змістовні види критеріїв конституційності нормативних актів (Методологія оцінювання конституційності НПА)
3. Хронологія конституційного процесу на прикладі державотворчих процесів.
4. Що означає термін «фасадний» конституціоналізм
5. Закони Конституції за А.Дайсі.

Т.6. КОНСТИТУЦІЙНІСТЬ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

1. Ідея виникнення органів конституційного контролю
2. Суб'єкти забезпечення конституційності
3. Конституційна юстиція у системі правового захисту Конституції.
4. Висновки та рішення КСУ
5. Правові аспекти юридичної аргументації в судовій правотворчості

Завдання:

- 1.Правоінтерпретаційні помилки щодо недотримання вимог системності при тлумаченні норм закону (обов'язково з прикладами)
- 2.Універсальні конституційні принципи та цінності як змістовні види критеріїв конституційності нормативних актів (Методологія оцінювання конституційності НПА)
3. Судова правотворчість.

Т.7. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОЦЕДУРИ

- 1.Поняття та стадії законотворчого процесу.
- 2.Право законодавчої ініціативи.
- 3.Законодавча процедура в парламенті, визначені Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України
- 4.Акти ВРУ
- 5.Властивості закону

6. Конституційно-правові засади участі громадян у законодавчому процесі

Завдання:

1. Факультативні суб'єкти законодавчого процесу: основи їхнього статусу (системні зв'язки та методологічні конструкції, навести прикладу по кожному)
2. Законодавча процедура в парламенті: методологічна схема та аналіз
3. Акти ВРУ: проаналізувати за базовими методологіями
- 4.

Т.8. ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ.

1. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності Президента України
2. Особливості нормотворчої діяльності глави держави у реалізації ним своїх повноважень
3. Питання підзаконності актів глави держави
4. Письмові рішення глави держави, форма яких не передбачена Конституцією України
5. Підготовка проектів актів Президента України. Суб'єкти нормопроєктного забезпечення Президента України

Завдання:

1. Директиви та доручення президента;
2. Листи офіційні та неофіційні- роль та значення, навести приклади
3. Право вето –документальне оформлення та конклюдентна дія
4. Форма та зміст рішень РНБО: правова роль президента
4. Реалізація актів глави держави

9. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

1. Поняття, види та юридична техніка відомчої нормотворчої діяльності
2. Процедурно-процесуальні особливості нормотворчої діяльності Кабінету Міністрів України
3. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності КМУ
4. Нормотворча діяльність міністерств

Завдання:

1. Практичне ознайомлення з сферою діяльності управління Міністерства юстиції та виконання завдань поставлених безпосередньо на ознайомчій лекції;
2. Підготовка та подання документів та актів на реєстрацію різної юридичної сили

10. МУНІЦИПАЛЬНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ

1. Нормотворча діяльність голів та депутатів сільських, селищних та міських рад та їх виконавчих комітетів.
2. Правові засади містобудівної діяльності
3. Містобудівна документація

Завдання:

1. Зобразити концептуальну план-карту права кожного на територіальний простір в межах населених пунктів
2. Підготовка та подання документів з планування та зонування території;
3. Освоєння базисних основ комплексного та детального плану розвитку території за принципами сталого розвитку
4. Підготовка містобудівної документації за результатом практичної лекції компетентного органу місцевого самоврядування

ЗАВДАННЯ ПИСЬМОВЕ-ЕСЕ
СТУДЕНТ ПОВИНЕН ПРЕДСТАВИТИ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗАНЯТТІ, ШЛЯХОМ ОФОРМЛЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ У БУДЬ-
ЯКОМУ ІЗ ЗРУЧНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ СЕРВІСІВ (MICROSOFT POWER
POINT/PREZI/ТОЩО). ЗАОХОЧУЄТЬСЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ,
ІНФОГРАФІКИ, СХЕМ ТОЩО

1. Категорії та конструкти в архітектоніці Концепції національно-культурного розвитку держави Україна післявоєнного періоду
2. Концептуалізація -базова методологема з підготовки Концепції національно-культурного розвитку держави Україна післявоєнного періоду
3. Концептуальна методологічна схема забезпечення цілісної української держави за використання методів конституційної науки
4. Використання методології конституційного права для аналізу потреб суб'єкта теоретичної і практичної діяльності у реалізації конституційного права на визначення і зміну конституційного ладу України (не забувайте використовувати базові методологеми);
5. Використання методології конституційного права для вивчення і дослідження ефективних способів досягнення істинного знання щодо розуміння громадянських свобод (не забувайте використовувати базові методологеми);
6. Устрій конституційно-процесуальних відносин (навести приклади);
7. Методологія дослідження конституційного процесу як зовнішнього виразу конституційної діяльності (використовувати методологеми);
8. Правоінтерпретаційні помилки щодо недотримання вимог системності при тлумаченні норм закону (обов'язково з прикладами)
9. Універсальні конституційні принципи та цінності як змістовні види критеріїв конституційності нормативних актів (Методологія оцінювання конституційності НПА)
10. Виробити методологічні основи щодо розробки законопроекту та прийняття закону виходячи із Ст. 85 Конституції України, а саме про порядок застосування мов
11. Виробити методологічні основи щодо розробки законопроекту та прийняття закону виходячи із Ст. 85 Конституції України, а саме про правовий режим державного кордону;
12. Виробити методологічні основи щодо розробки законопроекту та прийняття закону виходячи із Ст. 85 Конституції України, а саме порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України
13. Факультативні суб'єкти законодавчого процесу: основи їхнього статусу (системні зв'язки та методологічні конструкції, навести прикладу по кожному)
14. Законодавча процедура в парламенті: методологічна схема та аналіз
15. Акти ВРУ: проаналізувати за базовими методологемами
16. Методологічний аналіз конституційного права кожного на житло, виходячи із режиму воєнного стану та права ВПО на житло
17. Методологічний аналіз конституційного права на безпеку (приклади по кожному її виду)

18. Методологічний аналіз права на екологічну безпеку виходячи із принципів права
19. Методологічний аналіз права кожного на професійну правничу допомогу (з прикладами)
20. Методологічний аналіз конституційних обов'язків за основі базових методологем
21. Методологічний аналіз конституційного права на повагу до гідності. Використовуємо методи конституційної науки та правові методи
22. Законодавчий простір правового регулювання функцій та повноважень Державної прикордонної служби. Методи за якими визначаються межі перевищення повноважень згаданого ОДВ
23. Порядок застосування норм права на прикладі складання протоколів державною прикордонною службою. (навести приклади простого і складного процесу застосування норм права)
24. Застосування норм права громадянськими організаціями, навести приклади
25. Зобразити концептуальну план-карту права кожного на територіальний простір в межах населених пунктів

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНЕ.

СТУДЕНТИ ПОВИННІ ПРЕДСТАВИТИ РЕЗУЛЬТАТИ КОЛЕКТИВНОГО (ПОДІЛ НА ГРУПИ З 4-5 СТУДЕНТІВ У МЕЖАХ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ) ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗАНЯТТІ:

1. Група

Ви-методологи (нагадую, про це детально читайте в Л1.-Методолог не проектує системи, його завдання організація діяльності суб'єктів, що її проектують). Ваше завдання: врегулювати суспільні відносини щодо конституційного права власності (право-користування, право-реалізація, право-застосування)

2. Група

Ви-проектувальники (Л.1 так само) – на основі використання базових методологем: категорії, концепти, конструкти, концепція- вибудовуєте методологему до конституційного права власності (право-користування, право-реалізація, право-застосування)

3. Група

Ви-компаративісти та синергетики правових доктрин (Л.1 теж саме див). Порівнюєте наукові знання про інститут власності і його формування як інституту (сукупність норм в.т.ч. правових які складають зміст права власності, режимів власності тощо) на усіх етапах його розвитку в континентальній та саксонській правових системах

4. Група

Ви- аксіологи (див.Л1) – розробляєте методологічні підходи до розуміння поняття конституційного права власності як правової цінності. Опираючись на аналізі уже проведених досліджень, вам необхідно провести межу між цінностями права й правовими цінностями у питанні права власності

5. Група

Ви- практики (див.Л.1.) і ваше завдання застосування теорії до вирішення практичних завдань щодо висвітлення можливостей щодо володіння, користування та реалізації правом власності (практичні кейси)

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ЩО ПРЕЗЕНТУЮТЬСЯ У В СИСТЕМІ MOODLE ТА E-LEARN ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТФОРМ GOOGLE ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАВДАНЬ

1. Що означає термінологія «фасадний конституціоналізм» при здійсненні конституційного контролю

- а) декларативність посилення на ЄКПЛ та практику ЄСПЛ;
- б) легітимація авторитаризму державної влади, що несумісне із верховенством права;
- в) внесення змін до Конституції із порушеннями застосування практики ЄСПЛ;
- г) здійснення конституційної реформи за умови належного конституційного контролю органами конституційної юрисдикції;

2. Види судових рішень викладаються у таких формах:

- а) ухвали, рішення, постанови;
- б) ували, вироки, судові накази;
- в) рішення; заочне рішення, постанова;
- г) ухвали, судові розпорядження, висновок;

3. Ухвала суду це: -

- А) акт суду, яким вирішується питання, пов'язані із рухом справи та інші питання, що виникають під час розгляду справи.
- Б) судовий акт нормативно-правового характеру;
- В) письмове протокольоване рішення суду;
- Г) акт суду, яким вводиться в дію судові рішення;

4. Рішення Суду це: акт суду, яким вирішується спір по суті

5. Постанова Суду це: форма судового рішення для цивільного процесу України, яка приймається лише одним суб'єктом - Верховним Судом України

6. Постанова Верховного Суду України приймається лише за результатами перегляду судового рішення з таких підстав: множинне

- а) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах;
- б) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом;
- в) за нововиявленими обставинами;
- г) вирішення спору по суті;
- д) заміни суб'єктів спору шляхом правонаступництва;
- е) скасування судового рішення із закриттям провадження у справі або залишенням заяви без розгляду.

7. Регламент Конституційного Суду установлює: множин

- а) організацію внутрішньої роботи Суду;
- б) процедуру розгляду конституційних скарг;
- в) протокольні-процедурні правила прийняття, оформлення та повернення заяв;
- г) форму здійснення правосуддя;
- д) відповідні правила процедури розгляду ним справ;
- е) Порядок роботи Пленуму Верховного Суду;

8. Що означає термін «judicial supremacy» :

- а) верховенство судового тлумачення;
- б) верховенство права;
- в) верховенство судового контролю;
- г) верховенство Суду;

д) верховенство Конституції;

9. Викресліть (виберіть) зайве, «маніпулятивним» застосуванням практики ЄСПЛ є:

- а) підміна аналізу обставин конкретної справи абстрактним посиланням на певні загальні висновки/принципи у рішеннях ЄСПЛ;
- б) практика використання позицій та/або тексту рішення ЄСПЛ у спосіб, що відповідає не його змісту і обставинам справи, а «потреbam судді» щодо обґрунтування власного рішення або його «належного декорування»;
- в) ухвалення незаконного чи сумнівного рішення;
- г) помилкове тлумачення чи відтворення змісту норм ЄКПЛ та правових позицій ЄСПЛ;

10. У якій частині рішення, наприклад КСУ, закладені правові позиції: множ

- а) мотивувальній;
- б) окремій думці судді;
- в) резолютивній;
- г) висновку;
- д) ухвалі;
- е) постанові;
- є) правовій доктрині;

11. Можливість допускати застосування такого техніко-юридичного прийому як юридична фікція (припущення), у юридичній аргументації, а особливо у судовій, оцінюється як:

- а) навмисне введення в оману, спотворення істинності, створення ілюзії переконання на тих засадах, яких не існує;
- б) правомірну можливість вирішення справи по суті у випадку нестачі доказів;
- в) засіб переконання суддів присяжних за допомогою ораторського мистецтва у винуватості або невинуватості підсудного;
- г) застосуванням практики ЄСПЛ з абстрактним посиланням на певні загальні висновки/принципи у рішеннях ЄСПЛ.

12. "законами Конституції, за А.Дайсі є:

- а) квазіпрецедентне право; б) судова практика, статутарне право; регламентарне право; в) квазіпрецедентне право та інтерпретаційне право; г) статутарне право; д) право судової практики та загальне право; е) судова доктрина з тлумачення законів;

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ЩО ПРЕЗЕНТУЮТЬСЯ У В СИСТЕМІ MOODLE ТА E-LEARN ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТФОРМ GOOGLE ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРАКТИЧНИХ ЛЕКЦІЙ ПРОВЕДЕНИХ УПОВНОВАЖЕНОЮ ОСОБОЮ ЗАХІДНОГО МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННІ ЮСТИЦІЇ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

1. Типовий регламент місцевих державних адміністрацій, типові положення про структурні підрозділи місцевої державної адміністрації затверджує:

- а) голова Місцевої державної адміністрації;
- б) Президент України;
- в) голова Обласної державної адміністрації;
- г) Кабінет Міністрів України.

2. Міністерство у межах своїх повноважень видає накази, які підписує:

- а) Прем'єр-міністр;
- б) міністр;
- в) керівник та заступники керівників ЦОВВ;
- г) Кабінет Міністрів України.

3. Актами Місцевих державних адміністрацій є:

- а) положення та накази;
- б) постанови та розпорядження;
- в) рішення та інструкції;
- г) розпорядження та накази.

4. Виберіть вірний термін до даного визначення: «нормативно-правовий акт, в якому визначено характеристики продукції або пов'язані з ними процеси та методи виробництва, включаючи відповідні адміністративні положення, додержання яких є обов'язковим»

- а) продовольчий регламент;
- б) виробничий регламент;
- в) технічний регламент;
- г) сертифікат.

5. Державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а також інших органів, акти яких відповідно до законодавства підлягають державній реєстрації, здійснює:

- а) Центральний орган виконавчої влади з питань державної реєстрації;
- б) Реєстраційний центр державних актів;
- в) Міністерство юстиції України;
- г) Міністерство реєстрації нормативно-правових актів.

6. Експертизу проектів нормативно-правових актів та нормативно-правових актів, що підлягають державній реєстрації, на відповідність положенням [Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#) та практиці Європейського Суду з прав людини здійснює:

- а) Кабінет міністрів України;
- б) Міністерство регіональної політики та державного розвитку України;
- в) Міністерство фінансів України;
- г) Мін'юст України

7. Міністерство юстиції України здійснює міжвідомчу координацію із захисту інтересів держави в судах загальної юрисдикції під час розгляду справ, стороною або третьою особою в яких є:

- а) міністерства, управління, департаменти;
- б) міністерства, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування;
- в) Кабінет Міністрів України, міністерства або інші центральні органи виконавчої влади;
- г) центральні органи виконавчої влади;

8. Нормативно-правовий акт заноситься до Державного реєстру за:

- а) датою підписання наказу про його державну реєстрацію;
- б) датою прийняття нормативно-правового акту;
- в) датою опублікування нормативно-правового акту;
- г) датою першого вівторка кожного місяця;

9. Який строк надається суб'єкту нормотворення для включення зареєстрованого нормативно-правового акта до Єдиного державного реєстру:

- а) не пізніше наступного робочого дня після отримання супровідного листа Міністерства юстиції про державну реєстрацію нормативно-правового акта;
- б) не пізніше першого вівторка кожного місяця після державної реєстрації нормативно-правового акта;
- в) не пізніше п'яти днів з моменту його підписання;
- г) негайно з моменту його підписання;

10. Вставте пропущене слово: «Після підписання керівником органу юстиції _____ про державну реєстрацію нормативно-правового акта реєстратор структурного підрозділу державної реєстрації нормативно-правових актів заносить його до Державного реєстру нормативно-правових актів»:

- а) розпорядження;
- б) наказу;
- в) доручення;
- г) постанови;

ПИТАННЯ НА ІСПИТ:

1. Поняття методології
2. Поняття «помилка» та «юридична помилка»
3. Поняття професійного методологування
4. Методологеми правотворчості: категорії, концепти, конструкти, концепція
5. Методи наукового пізнання
6. Методологічні підходи до розуміння поняття правових цінностей
7. Методологія конституційної науки
8. Метод науки конституційного права
9. Метод конституційно-правового регулювання
10. Теоретико-методологічні та конституційно-правові підходи до визначення поняття конституційного процесу
11. Установчий процес в Україні та його стадії
12. Поняття правотворчої діяльності
13. Поняття та значення нормотворення
14. Поняття та ознаки нормогенезу
15. Поняття нормопроєктування
16. Поняття та стадії нормотворчого процесу
17. Правозастосування.
18. Правотворча техніка як спосіб здійснення правотворчої діяльності
19. Юридичні помилки: поняття, властивості
20. Поняття та види правотворчих помилок
21. Правозастосовні помилки.
22. Верховенство природи Конституції: властивості та охорона
23. Правотворчість у конституційному процесі.
24. Поняття конституційної процедури.
25. Поняття та значення конституційної реформи
26. Історія конституційного процесу сучасної Конституції України
27. Ідея виникнення органів конституційного контролю
28. Суб'єкти забезпечення конституційності нормативно-правових актів
29. Конституційна юстиція у системі правового захисту Конституції.
30. Висновки та рішення КСУ
31. Поняття судової правотворчості
32. Правові аспекти юридичної аргументації в судовій правотворчості
33. Поняття та стадії законотворчого процесу.
34. Поняття законодавчої діяльності
35. Право законодавчої ініціативи.
36. Законодавча процедура в парламенті, визначені Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України
37. Акти ВРУ
38. Властивості закону
39. Конституційно-правові засади участі громадян у законодавчому процесі
40. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності Президента України
41. Особливості нормотворчої діяльності глави держави у реалізації ним своїх повноважень

42. Питання підзаконності актів глави держави
43. Письмові рішення глави держави, форма яких не передбачена Конституцією України
44. Підготовка проектів актів Президента України.
45. Суб'єкти нормопроектного забезпечення Президента України
46. Реалізація актів глави держави.
47. Поняття, види та юридична техніка відомчої нормотворчої діяльності.
48. Процедурно-процесуальні особливості нормотворчої діяльності Кабінету Міністрів України
49. Акти безпосередньої та опосередкованої нормотворчої діяльності КМУ.
50. Нормотворча діяльність міністерств
51. Нормотворча діяльність голів та депутатів сільських, селищних та міських рад та їх виконавчих комітетів.
52. Нормотворча діяльність органів самоорганізації населення
53. Питання формування та витрат місцевих бюджетів
54. Питання бюджетів територіальних громад
55. Правова природа презумпції нормативно-правових актів

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. М Кельман Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку Психологія і суспільство, 2015 *Психологія і суспільство*. 2015 URL: [Psis_2015_4_7\(1\).pdf](#)
2. АВ Фурман Ідея і зміст професійного методологування 2016. URL: [DSpace at West Ukrainian National University: Ідея і зміст професійного методологування \(wunu.edu.ua\)](#)
3. МГ Братасюк Природно-правовий підхід у контексті сучасного правничого методологування. Публічне право, 2013
4. ЛР Наливайко, ОВ Савченко Теоретико-правові засади громадського контролю за діяльністю органів державної влади 2017 - Хай-Тек Прес
5. М Козюбра Методологія правознавства і методологія права: співвідношення понять та їх особливості. *Право України*, 2014 URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=5315#page=22>
6. Кучук, А. М. "Методологія правознавства як фактор ефективного державотворення." *Право і суспільство* 6 (2010): 33-36.
7. П Рабінович Методологія вітчизняного загальнотеоретичного праводержавознавства: деякі сучасні тенденції *Право України*, 2014
8. М Козюбра Правознавство, наука, методологія: еволюція підходів до їхніх взаємозв'язків 2018
9. І.М. Жаровська Щодо проблем методології теорії держави і права. *Вісник Національного університету*, 2015
10. ЮМ Бисага, ЛМ Дешко Методологія дослідження конституційного права звертатися до міжнародних судових установ і міжнародних організацій. *Науковий вісник Міжнародного...*, 2016
11. Калиновський, Б. В., and Т. О. Кулик. "Методологія дослідження конституційно-правових засад функціонування та розвитку місцевої демократії в Україні." *Філософські та методологічні проблеми права* 1-2 (2018): 45-55.
12. Конверського, А. Є. "Основи методології та організації наукових досліджень." (2010).
13. Шемшученко, Ю., and О. Скрипнюк. "Наука конституційного права: сучасний стан та тенденції розвитку." *Право України* 1 (2010): 15-24.
14. Федоренко, В. Л. "Методологія дослідження проблем системи конституційного права: основні етапи генезису." *Держава та регіони. Право* 1 (2009): 10-18.
15. Михалюк, Світлана. "Правотворчість як складова державного управління." *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України* 1 (2009): 192-197.
16. Ничка, Ю. "Підзаконна правотворчість: загальнотеоретична характеристика." *Вісник Львівського університету. Серія юридична* 61 (2015): 45-49.
17. Гусаров, С. М. "Поняття та сутність правотворчості в Україні." *Південноукраїнський правничий часопис* 2 (2015): 55-59.
18. Козюбра, Микола. "Судова правотворчість: аномалія чи іманентна властивість правосуддя." (2016).
19. Фігель, М. "Поняття принципів правотворчості та основні підходи до їх класифікації." (2006).

20. Кириленко, І. С. "Локальна правотворчість як особливий різновид юридичної діяльності." (2013).
21. Нігрєєва, Олена Олександрівна. "Правотворчість у міжнародному праві: до питання про визначення." *Альманах міжнародного права* 4 (2014): 35-42.
22. Риндюк, Віра Іванівна. "Удосконалення законодавства як правотворча діяльність." *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право* 34 (1) (2015): 40-43.
23. Дідич, Тарас Олегович. "Значення та роль держави в сфері правотворчої діяльності в сучасних умовах: постановка проблеми." *Альманах права* (2012).
24. БАРАНДИЧ, Світлана. "Правозастосування в сучасному вимірі юридичної науки." (2014).
25. Уварова, Олена Олександрівна. "Роль принципів права у процесі правозастосування." *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю* 12 (2009).
26. Донченко, Олена Іванівна. "Особливості правозастосування як форми реалізації норм права." *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція* 11 (1) (2014): 40-42.
27. Пригара, Леся Іванівна. *Юридична техніка актів правозастосування*. Diss. Киевский университет права НАН Украины, 2008.
28. Бобрешов, Євген Геннадійович. "Судове правозастосування в Україні: проблеми теорії і практики." (2011).
29. Чорнолуцький, Р. "Нормопроекування в конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань." *Evropský politický a právní diskurz* 2 (2017): 54-60.
30. Чорнолуцький, Р. В. "Нормопроекування як початкова стадія нормотворчості органів місцевого самоврядування." *Держава і право. Серія: Юридичні науки* 74 (2016): 92-110.
31. Грищенко, Катерина. "Розробка прикінцевих та перехідних положень Закону: особливості нормопроекування та юридичної техніки." (2018).
32. Данильченко, В. С. (2012). проблемні питання законодавчої процедури в Україні.
33. Євсєєв, ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ. *Процедури в конституційному праві України*. Diss. спец. 12.00. 02/ОП Євсєєв, 2008.
34. Гладкова, Т. Л. "Вторинне законодавство Європейського Союзу." *Наукові записки* (2011): 121.
35. Басов, А. В. "До питання про визначення поняття юридична процедура". *Вісник Академії митної служби України. Сер.: Право* 2 (2011): 17-22.
36. Зінченко, О. В. "Юридичні конструкції як складова юридичної (правотворчої) техніки." *Держава і право* (2010).
37. Лебеденко, В. І. "Юридична техніка: поняття, призначення, методологічні засади застосування." *Інформація і право* 2 (2014): 52-56.
38. Шутак, І. "Юридична техніка і технологія: теорія та практика застосування." *Вісник Львівського університету. Серія юридична* 63 (2016): 37-45.
39. Онищук, І. І. "Техніка моніторингового збору та узагальнення типових правотворчих помилок." *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Право* 19 (2015): 33-37.
40. Дзюбенко, ОЛЕНА ЛЕОНІДІВНА. *Юридична техніка відомчої нормотворчості в Україні*. Diss. дис.... канд.. юрид. наук/12.00. 01//Олена Леонідівна Дзюбенко/Київський національний університет внутрішніх справ, 2010.

41. Гунько, Наталя. "Загальнотеоретична характеристика законодавчої техніки." *Jurnalul juridic național: teorie și practică* 4 (2019): 5-8.
42. Риндюк, Віра Іванівна. "Техніко-юридичні помилки в нормативно-правових актах: поняття та види." *Держава і право* (2012).
43. Миневич, О. І. "Юридичні помилки: теоретико-правове дослідження." *Правова держава* 30 (2018): 23-27.
44. Прус, Ельвіра Уралівна. "Порівняльна характеристика понять юридичної та правозастосовної помилок." *Актуальні проблеми держави і права* 67 (2012): 288-291.
45. Янишина, І. "Правотворчі помилки: загальнотеоретичні аспекти." *Вісник Львівського університету. Сер.: Юридична* 58 (2013): 34-40.
46. Поличко, Т. В. "КОНСТИТУЦІЙНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ ЯК ВИД КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ." *НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ* (2019): 42.
47. Янчук, А. О. "Види правотворчої діяльності народу." *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine* 6 (2012): 57-61.
48. Купрій, В. М. "Методологія дослідження процесу конституційної правотворчості (законодавчого конституційного процесу)." (2017).
49. РЯБЧЕНКО, Тетяна Олександрівна. "КОНСТИТУЦІЙНА РЕФЕРЕНДНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ ЯК СПОСІБ ЛЕГІТИМІЗАЦІЇ ОСНОВНОГО ЗАКОНУ." *С 74 Справедливість, закон і суспільство у сучасній державі: збірник* (2018): 42.
50. Добош, Зоряна. "Конституційний контроль Верховного суду США: види правотворчості." *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Юридичні науки* 22 (2019): 34-40.
51. Остапенко, В. Д. "Щодо проблем судової правотворчості при здійсненні конституційного контролю." *Юридичний науковий електронний журнал—електронне наукове видання* (2015): 51.
52. Нікольська, О. В. "Правова природа та юридичні властивості актів Конституційного Суду України." *Правничий часопис Донецького університету* 1 (2013): 53-61.
53. Юринець, Юлія Леонідівна, and В. В. Загороднюк. "Система сучасних джерел конституційного права України." (2019).
54. Нестерович, Володимир Федорович. "Конституційно-правові засади впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів: зарубіжний та український досвід: Дис.... доктора юрид. наук: 12.00. 02/ЛДУВС ім." *ЕО Дідоренка. Суми* (2015).
55. Гринюк, Р., and О. Багрій. "До питання про доцільність визнання презумпції конституційності нормативно-правових актів у контексті забезпечення верховенства Конституції України." *Вісник Конституційного Суду України* 4 (2015): 92-102.
56. Косович, В. М. "Конституційна скарга і критерії конституційності законів: загальнотеоретичні аспекти." *Український часопис конституційного права* 1 (2017): 39-43.
57. Жуган, М. Г., and І. Г. Васильєва. "Конституційно-правове забезпечення відповідності законів та інших нормативно-правових актів Конституції України." *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені ГС Сковороди. Право* 19 (2012): 12-20.
58. Нестерович, Володимир Федорович. "Конституційно-правові види громадської експертизи в Україні." (2018).
59. Луцький, Р. П. "Ієрархічність правових джерел (нормативних актів) як відображення буття позитивного права." *Часопис Київського університету права* 2 (2012): 18-21.

60. Різник, СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ. "Конституційність нормативних актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні." *Львів: ЛНУ імені Івана Франка* (2020).
61. Козюбра, Микола. "Судова правотворчість: аномалія чи іманентна властивість правосуддя." (2016).
62. Стецик, Н. "Судові правотворчі акти: загальнотеоретична характеристика." *Вісник Львівського університету Серія юридична. Випуск 52* (2011): 27-32.
63. Малишев, Б. "СУДОВА ПРАВОТВОРЧІСТЬ У КОНТЕКСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ." *Law of Ukraine* 6 (2017).
64. Романюк, Я. "Судова правотворчість в умовах реформування правосуддя: постановка проблеми." *Law of Ukraine* 10 (2016).
65. Малишев, Б. "Судова правотворчість у Стародавньому Римі та середньовічній Англії: порівняльний аналіз." *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки* 74-76 (2007): 37-40.
66. Соломанюк, А. Я. "Загальнотеоретичні концепції судової правотворчості." *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція* 23 (2016): 57-60.
67. Кравчук, Катерина Геннадіївна. "ОЗНАКИ ПРАВОТВОРЧОСТІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК САМОСТІЙНИХ ЮРИДИЧНИХ КАТЕГОРІЙ." *Рекомендовано до друку Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 10 від 26.06. 2019 р.):* 52.
68. Худенко, О. О. "Судова правотворчість у питаннях господарської юрисдикції." *Економіка та право* 3 (2019): 34-38.
69. Таран, Д. П. "Захист конституції: основні сучасні підходи." *Форум права* 3 (2015): 212-218.
70. Савчин, Михайло Васильович. "Механізм правового захисту конституційних прав і свобод в Україні." (2005).
71. Берченко, Григорій Валерійович. "Конституційне право на опір." *Problems of legality* 151 (2020): 18-30.
72. Кравчук, В. М. "Право народу на громадську непокору та опір у забезпеченні сучасної демократії." *Публічне право* 2 (2017): 55-63.
73. Бернюков, А. М. "Право на опір неправу в концепції Рене Марчіча." *Юридична наука* 11 (2015): 17-30.
74. Бориславська, О. "Верховенство конституції чи верховенство права: деякі питання відновлення дії окремих положень Конституції України." *Вісник Конституційного Суду України* 6 (2015): 48-57.
75. Берназюк, Я. О. "Правотворча діяльність Президента України в аспекті дотримання принципів нормотворчості та забезпечення їх виконання іншими суб'єктами владних повноважень." *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України* 4 (2013): 27-32.
76. Серьогіна, Світлана Григорівна. "Компетенція Президента України: теоретично-правові засади." *Автореф.... канд. юрид. наук* 12 (1998): 00-02.
77. СКАКУН, Ольга Федорівна, Анатолій Павлович Заєць, and Сергій Михайлович Тимченко. "Акти правотворчості Президента в республіках зі змішаною формою правління (загальнотеоретичний аспект)." (2006).
78. Ващук, Ю. О. "Сутність відомчої правотворчої політики." *Право і суспільство* 1 (2) (2014): 3-7.

79. Стременовський, С. М. "Підзаконна правотворчість: наукові підходи." *Вісник Чернівецького факультету Національного університету Одеська юридична академія* 2 (2017): 55-64.
80. Вашук, Юлія Олегівна. "СТРАТЕГІЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ВІДОМЧОЇ ПРАВОТВОРЧОЇ ПОЛІТИКИ." *ББК 67 (4УКР) П 68 ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ* (2015): 29.
81. Лапка, О. Я., and Т. О. Пікуля. "ПРИНЦИПИ ВІДОМЧОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ." *Київський часопис права* 2 (2021): 23-30.
82. Стременовський, С. М. "Підзаконна правотворчість: наукові підходи." *Вісник Чернівецького факультету Національного університету Одеська юридична академія* 2 (2017): 55-64.
83. Кудрявцев, І. О. "Поняття та ознаки підзаконних нормативно-правових актів." *Правова держава* 24 (2016): 16-22.
84. Гетьман, Є. А. "Нормотворчий процес органів виконавчої влади та його стадії." *Актуальні проблеми права: теорія і практика* 27 (2013): 173-181.
85. Є.А. Гетьман Нормотворча діяльність органів виконавчої влади в Україні: правовий зміст і проблемні питання: монографія. Харків: Оберіг, 2014
86. Мірецька, І. А. "Підзаконні нормативні акти державних органів України та органів місцевого самоврядування: порівняльний аналіз." (2020).
87. Песцов, Руслан Геннадійович. "Муніципальна правотворчість, як один із напрямів діяльності органів місцевого самоврядування." (2015).
88. Глазунова, Світлана Миколаївна. "Система суб'єктів і учасників правотворчої політики в Україні." *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького* 6 (2012): 108-112.
89. Демиденко, В. О. "Муніципальна нормотворчість та муніципальна правотворчість: аспекти співвідношення." *Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (Наказ МОН України № 261 від 06.03. 2015 року (Додаток 13)).* (2019).
90. Роговенко, Олег Володимирович. "Методологічні засади дослідження муніципальної правотворчості." *Приватне та публічне право* 4 (2018): 11-17.
91. Чернецька, О. В. "Конституційні основи правотворчої компетенції представницьких органів місцевого самоврядування." *Часопис Київського університету права* 1 (2013): 92-96.
92. Роговенко, Олег Володимирович, and Олег Володимирович Роговенко. "Становлення муніципальної правотворчості як самостійного виду державної діяльності в Україні та світі." (2019).
93. Кравченко, В. В., et al. "МУНІЦИПАЛЬНИЙ ПРАВОТВОРЧИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА СТАДІЇ." (2009).
94. Трушкіна, Анна Дмитрівна. "Правотворчість в умовах сучасності." (2017).
95. Делія, Ю. В. "Юридична природа правотворчої діяльності суб'єктів місцевого самоврядування в Україні." *Держава і право* (2010).
96. Околович, МАРТА ЄВГЕНІЇВНА. *Адміністративно-правове регулювання містобудівної діяльності органами місцевого самоврядування.* Diss. Одеса, 2018, 2018.
97. Курчин, О. Г. "Роль та значення містобудівної діяльності в місцевому самоврядуванні: питання онтології та аксіології." *Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Право* 5 (2013): 102-107.
98. Ярошевська, Р. С. "Містобудівна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання." *Порівняльно-аналітичне право* 2 (2015): 201-203.

99. Лященко, А. А. "Системні вимоги до сучасного містобудівного кадастру та містобудівної документації." *Містобудування та територіальне планування* 47 (2013): 397-405.
100. Михайлюк, В. І., and В. Г. Каравель. "АКТУАЛІЗАЦІЯ МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ." (2021).
101. України, Закон. "Про регулювання містобудівної діяльності." *Відомості Верховної Ради України (ВВР)* 17 (2011).
102. Петрецька, Н. І. "Забезпечення права на екологічну безпеку громади під час розроблення містобудівної документації." *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей»*, м. Ужгород: 3-4.
103. Палеха, Ю. М., and А. В. Олещенко. "Містобудівна документація у державах Європейського Союзу і в Україні: порівняльний аналіз." *Досвід та перспективи розвитку міст України* 30 (2016): 50-57.
104. Михайлик, О. О. "Екологічні принципи містобудування в традиціях українців та японців." (2014).
105. Булишева, Д. В. "Екологічні засади формування містобудівної політики міських агломерацій." *Управління економічними процесами на макро–і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення: тези доповіді.*—Львів: Видавництво Львівської політехніки (2014): 297-298.
106. Закон України № 280 «Про місцеве самоврядування» від 21.05.1997 р.;
107. Закон України № 157 «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р.
108. Закон України № 2493 «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7.06.2001 р.
109. Закон України № 93 «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р.
110. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»
111. Наказ МОЗ України "Про затвердження реєстру граничного рівня оптово-відпускних та порівняльних (референтних) цін на лікарські засоби для лікування осіб з гіпертонічною хворобою станом на 1 червня 2012 року" від 01.06.2012 № 419
112. Наказ МВС України «Про внесення змін та доповнень до Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів» від 27.06.2006 р. № 613⁴
113. Наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України «Про внесення змін до наказу Мінмолодьспорту від 28.04.2005 р. № 76» від 10.10.2007 р. № 3609
114. Правила пожежної безпеки в агропромисловому комплексі України, які затверджені спільним Наказом Мінагрополітики України та МНС України від 04.12.2006 р. № 730/770

Інтернет-сторінки

1. www.president.gov.ua. – Офіційна сторінка Президента України
2. www.rada.gov.ua – Офіційна сторінка Верховної Ради України
3. www.kmu.gov.ua - Офіційна сторінка Кабінету Міністрів України
4. www.rainbow.gov.ua - Офіційна сторінка Ради національної безпеки та оборони України

5. www.ombudsman.kiev.ua – Офіційна сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
6. www.cvk.gov.ua - Офіційна сторінка Центральної виборчої комісії України
7. <http://vkksu.gov.ua/> - Офіційна сторінка Вищої кваліфікаційної комісії суддів України
8. <http://nsj.gov.ua/> - Офіційна сторінка Національної школи суддів України
9. <http://www.nau.kiev.ua/> - правові системи НаУ
10. <http://www.liga.net> – «Ліга»
11. <http://www.razumkov.org.ua> - Центр Разумкова
12. <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського